

ΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

ΤΗ: ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΙΔΕΙΑΣ,"
Έσωτερικόν . . . . . δρ 6	ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Έξωτερικόν . . . φρ. χρ. 7	Πῶσα αἰτήσεις καὶ συνδρομὴ ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.	40—Ὁδὸς Σταδίου—40
	Τιμὴ ἐκάστου φύλλου λεπ. 20.	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Δ' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ

Α'. Γενικόν μέρος. α') Σχολικαί νομοθεσίαι. Ἡλικία πρὸς ἐγγραφήν. Χρόνος ἐγγραφῆς. Χρόνος καὶ τρόπος ἐξετάσεων, βαθμολογίαι, ἰδιωτικά σχολεῖα κλ.) — β') Ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς. Ἡ παλαιὰ μέθοδος. — Τὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον. — Τὸ συνδιδασκτικὸν σύστημα — γ') Ζήτημα παιδαγωγικόν. — Β' Διδακτικὴ. α') Γεωγραφία τὸ σπουδαιότερον μάθημα. — Ἡ πρὸς τοῦτο ἀδιαφορία. — Ἀτελής μόρφωσις τῶν διδασκάλων. — Ἡ ἔλλειψις βιβλίων ὑπὲρ αὐτῶν. — Περιγραφή τῆς Καντῶν κατὰ LANIER. — Τὰ τοξείδια τοῦ Παρασκευοπούλου — β') Πραγματογῶσιαι. Πρόγραμμα τῆς α' τάξεως καὶ τῆς β' ἀνάπτυξις αὐτοῦ. — Φυσιογῶσιαι. (Διήγησις (ὁ μικρὸς Ἀντώνιος. Γεωργικὴ. — Σπορὰ κλπ.) γ') Ἐκδρομαὶ καὶ ἐπισκέψεις. — δ') Γλωσσικά. — ε') Ἀσθλητικὴ Τάξις. Γ'. — Ἀλληλογραφία.

Θερμότατα καὶ αὔθις ἡ «Παιδεία» παρακαλεῖ τοὺς κ.κ. συνδρομητάς αὐτῆς, ὅπως ἐκπληροῦντες τὸ ἑαυτῶν καθήκον, ὅπερ πρὸς τὴν «Παιδείαν» ἔχουσιν, ἐπισπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν τῆς μικρᾶς συνδρομῆς. Ὡς ἀπαραίτητον ὄρον ἐθέσαμεν τὴν προπληρωμὴν, ὅπως τοῦτο πανταχοῦ γίνεται. Περιοδικὰ ὁμοίας φύσεως ἐν Εὐρώπῃ, καίτοι ἑκατοντάκις μεγαλειτέραν διάδοσιν τῆς «Παιδείας» ἔχουσι ἢ συνδρομὴ ὅμως αὐτῶν διπλάσια σχεδὸν εἶνε καὶ πάντοτε προπληρωτέα. Ἀλλὰ ταῦτα εὐτυχῶς εἶνε καὶ διὰ νόμου ὑποχρεωτικά εἰς τοὺς διδασκάλους. Λυπούμεθα πολὺ, διότι θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ ἀποστέλλωμεν τὴν «Παιδείαν» εἰς τὸ ἕξις μόνον εἰς τοὺς πληρώσαντας τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν. Ἡ συνδρομὴ θὰ ἐπιστέλληται πάντοτε ἐγκλειστος ἐν ἐπιστολῇ ἐπὶ συστάσει.

Α' ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

Α'. ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἄρθρον 1.

Ἐν τοῖς μαθητολογίοις τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως ἐγγραφονται μαθηταὶ ἀπὸ τῆς 16ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου περιλαμβανομένης. Οἱ παῖδες εἰ συμπληροῦντες τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας, διαρκούντος τοῦ σχολικοῦ ἔτους, ἐγγράφονται καὶ κατὰ τὰς δύο πρώτας ἐβδομάδας τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Ἄρθρον 2.

Οὐδεὶς ἐγγράφεται ἐν τῇ κατωτάτῃ τάξει γραμματοσχολείου ἢ σχολείου, ἂν μὴ μαρτυρῆται προσηκόντως, ὅτι συνεπλήρωσε τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας, οὔτε ἐν τῇ ἀμέσως ἀνωτέρᾳ, ἂν μὴ συνεπλήρωσε τὸ ἑβδόμημον.

Ἄρθρον 3.

Διὰ δηλώσεως, ἀναγνωστικῆς ἐν τῷ ναῶ ὑπὸ τοῦ ἱερέως κατὰ τὰς ἀπὸ 10 Αὐγούστου μέχρι τῆς 15

Σεπτεμβρίου παρεπιπτούσας Κυριακάς, και τοιχο-
 κολλωμένης εν δημοσίω τόπω, οφείλουσι να γνωρίσωσι
 τοις κατοίκους οι δημοδιδάσκαλοι, γραμματιστάι, και
 γραμματοδιδάσκαλοι, ότι κατά των άμελούντων να
 έγγραφωσι τα έαυτών τέκνα ή μη έπιμελουμένων μετά
 την έγγραφην της τακτικής αυτών φοιτήσεως γονέων
 εφαρμοσθήσονται αι διατάξεις του άρθρ. 6 του περί
 δημοτικών σχολείων νομου του 1834. Πέμπουσι δε
 προς τον νομαρχιακόν επιθεωρητήν μέχρι της 30ης
 Σεπτεμβρίου κατάλογον των γονέων, ών τα τέκνα
 άγοντα ηλικίαν 7—12 έτών δεν έγγραψαν. έγγρά-
 φει δ' αυτά ο διδάσκαλος, αν και μετά την καταγ-
 γελίαν δεν έγγραψή αυτά ο πατήρ ή κηδεμών. Κατά
 διμηνίαν δε πέμπουσι προς τον επιθεωρητήν κατά-
 λογον των γονέων, ών τα τέκνα έγγραψέντα έφοίτη-
 σαν λίαν έλλιπώς, και περί υγιώς έχοντα, ίνα ενεργη-
 θώσι τα εν άρθρ. 6 του περί δημοτικών σχολείων
 νόμου του 1834 διατασσόμενα.

Άρθρον 4.

Κατά των δυστροπόντων να φοιτώσιν άνελλιπώς
 παιδών, μεθ' όλας τας παραινέσεις των γονέων, ζητεί
 ο διδάσκαλος την συνδρομήν της άστυνομίας.

Άρθρον 5.

Επιτρέπεται μετεγγραφή από σχολείου εις σχολειόν,
 αν προσηκόντως βεβαιωθή, ότι μετώκησεν ή οικογέν-
 νεια του μαθητού από τόπου εις άλλον τόπον ή από
 συνοικίαν μεγάλην έκτασιν έχουσης πόλεως εις άλλην
 συνοικίαν. Εις άλλας δ' έκτάκτους περιστάσεις επι-
 τρέπεται μετεγγραφή μετά γνωμοδότησιν του νομαρ-
 χιακού επιθεωρητού.

Άρθρον 6.

Τη 30 Σεπτεμβρίου οι διευθύνοντες και αι διευθυ-
 νουσαι πλήρες ή κοινόν δημοτικόν σχολειόν, ως και
 οι εν γραμματοσχολείοις διωρισμένοι δημοδιδάσκαλοι,
 γραμματιστάι και γραμματοδιδάσκαλοι, προς δε και
 οι διευθυνταί ιδιωτικών δημοτ. σχολείων, γνωρίζουσι
 τῷ νομαρχιακῷ επιθεωρητῇ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἐκά-
 στη τάξει ἐγγεγραμμένων και τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου
 και τοῦ τελευταίου τούτων.

Άρθρον 7.

Διαικούντος του σχολικοῦ έτους δεν επιτρέπεται
 προαγωγή οὔτε υποβιβασμός μαθητοῦ από τάξεως εις
 τάξιν.

Άρθρον 8.

Αί επί προαγωγή και αι άπολυτήριαι εξετάσεις
 γίνονται κατά τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰου-
 λίου, καθ' ἡμέραν ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ νομαρχιακοῦ
 επιθεωρητοῦ. Ἐάν δὲ ὑπάρχη ἀνάγκη διὰ τοπικούς
 λόγους μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν θερινῶν εξετάσεων
 και τῆς μετὰ ταῦτα γινομένης διακοπῆς τῶν μαθη-
 μάτων, γίνεται τούτο κατ' ἀπόρασιν τοῦ ἐποπτικοῦ
 συμβουλίου.

Κατὰ τὰς μετὰ τὰς θερινὰς εξετάσεις διακοπὰς γί-
 νονται τὰ ἐν άρθρῳ 40 Δ' μνημονευόμενα συνέδρια
 τῶν δημοδιδασκάλων.

Άρθρον 9.

Ο διδάσκαλος ἀπὸ τούλάχιστον τῆς εβδομάδος
 μετ' εξετάσιν προφορικῆν, ὁπώσουν μετ' ἐπιστάσεως
 και ἀκριβείας γινομένην, βαθμολογεῖ ἕκαστον μαθη-
 τήν γραπτῶς δε εξετάζει τούλάχιστον κατὰ δεκαπεν-
 θημερίαν τοὺς μαθητὰς τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων
 τοῦ κοινῶ και τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τοῦ πλήρους
 δημοτ. σχολείου, τοὺς δὲ βαθμούς, ὧν κρίνει ἄξιον
 ἕκαστον τῶν εξεταζομένων μαθητῶν, οφείλει νὰ ἀνα-
 γράφῃ ἐν τῷ καταλόγῳ προσκλήσεως, ἐνῶ διὰ σταυ-
 ροῦ σημειοῦνται οἱ ἀπάντες εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μη-
 νός (πλὴν τοῦ Σεπτεμβρίου) σημειοῖ ἐν τῷ μηνιαίῳ
 ἐλέγχῳ τὴν ἐν ἑκάστῳ τῶν μαθημάτων κατὰ τὸν
 μῆνα ἐκείνον πρόσθεν ἑκάστου μαθητοῦ, τὸν ἐκ τῶν
 βαθμῶν τούτων εξαχόμενον γενικὸν βαθμὸν, τὸν ἀρι-
 θμὸν τῶν ἀπουσιῶν και τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ και φρονι-
 τίζει διὰ τοῦ καταλληλοτάτου τρόπου νὰ λάβῃ τού-
 των γνώσιν ή οἰκογένεια τοῦ μαθητοῦ. Κατὰ τριμη-
 νίαν δὲ ἀναγράφεται ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῶν εξετάσεων ὁ
 μέσος ὅρος τῶν γενικῶν βαθμῶν, ὧν ὁ μαθητὴς ἐτυχεν.

Άρθρον 10.

Ἐν οἷς σχολείοις ἐργάζονται πλείονες τοῦ ἐνὸς διδά-
 σκαλοῦ, ὁ διευθυντὴς οφείλει νὰ παρίσταται ἐνίοτε
 κατὰ τὰς προφορικὰς εξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν κα-
 τ' ἀνωτέρων τάξεων, ἵνα ἀσφαλῶς ὁπωσδήποτε γνωρίζῃ
 τῷ επιθεωρητῇ τὴν κατάστασιν τοῦ ὅλου σχολείου.

Άρθρον 11.

Κατὰ τὰς ἐπὶ προαγωγή ή ἀπολύσει εξετάσεις δύ-
 ναται νὰ παρίσταται, ἀνεῦ δικαιώματος βαθμολογή-
 σεως, ή ἐπιτοπίος επιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, ὁ δημαρ-
 χος ή ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, και ὁ γενικός ή ὁ νομ-
 αρχιακός επιθεωρητὴς ή ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ δευτέ-
 ρου, ἂν ὑπάρχη τοιοῦτος διωρισμένος ὑπ' αὐτοῦ ἐγ-
 γράφως.

Άρθρον 12.

Κατὰ ταῦτας τὰς εξετάσεις οι μαθηταί τῶν δύο
 ἀνωτέρων τάξεων τοῦ κοινῶ δημοτικῶ σχολείου και
 τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τοῦ πλήρους εξεταζονται
 πρὸς τὴ προφορικῇ και γραπτῇ εξέτασιν. Κατὰ ταυ-
 τὴν ὁ επιθεωρητὴς ή ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ή αὐτὸς
 ὁ διδάσκαλος ἀνηγίεται συντομον μῦθον ή ἀνέκδοτον,
 οἱ δὲ μαθηταί ἐκθέτουσιν έγγραφως τὸ περιεχόμενον
 λουσι 3-4 ἀριθμητικὰ προβλήματα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ
 προσώπου προβλλόμενα ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς
 τὰς συναλλαγὰς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου και ἱχνογρά-
 φοῦσιν ἱχνογράφημά τι ἀπλοῦν.

Ἡ γραπτὴ εξέτασις ἑκάστης τάξεως δεν επιτρέ-
 πεται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῆς 1 1/2 ὥρας.

Άρθρον 13.

Προφορικῶς εξεταζονται οι μαθηταί τῶν δύο κα-
 τ' ἀνωτέρων τάξεων εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὰ θρησκευτικὰ
 και τὴν ἀριθμητικὴν. Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρων τά-
 ξεων τοῦ κοινῶ ή τοῦ πλήρους δημοτικῶ σχολείου
 εξετάζεται εἰς πάντα τὰ διδασκόμενα μαθήματα, ὀρι-
 ζομένου διὰ κληρώσεως τοῦ θέματος ἐκ τῶν ἐν τῷ
 ἀναλυτικῷ προγράμματι περιεχομένων. Ἡ εξέτασις

αὕτη γίνεται καθ' ὃν τρόπον εξεταζονται οι μαθηταί
 ἐν τῶν καθημερινῶν μαθημασιν. Ἐκὲν δὲν ἐπιτρέπεται
 νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν 2 ὥρων, ἂν εἴνε προακρότα
 παρέρτου εἰς μαθητῶν, οὔτε πλέον τῶν 4 ὥρων, ἀν ἡ
 ἰταξίς ἀποτελεῖται ἐξ 60 περιπόσεως γ' ἢ κ' κ' ή
 20334 νοτοκὰς ἰδ' ἰππ' ἄρθρον 14 ὅτεκ νῆ κ' κ' ή
 20334 νοτοκὰς ἰδ' ἰππ' ἄρθρον 15 ὅτεκ νῆ κ' κ' ή
 20334 νοτοκὰς ἰδ' ἰππ' ἄρθρον 16 ὅτεκ νῆ κ' κ' ή

Ἡ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων εξετάσεις προηγεί-
 πται τῆς τῶν ἀνωτέρων. Ἐξαιρητικῶς ὅτε ὀπ' αὐτῶν
 εἰδὸς τοῦ ἰσχυρῶν καὶ ἄρθρον 15 ὅτεκ νῆ κ' κ' ή
 20334 νοτοκὰς ἰδ' ἰππ' ἄρθρον 16 ὅτεκ νῆ κ' κ' ή

Εἰς τὴν γυμνασιτικὴν και φιλολογικὴν εξεταζονται οι
 μαθηταί μετὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις μαθήμασι δοκιμα-
 σίαν.

Άρθρον 16.

Βαθμοὶ ὀρίζονται τέσσαρες: ἄριστα (4), λίαν κα-
 λῶς (3), καλῶς (2) και ἐνδεῶς (1).

Άρθρον 17.

Ἐκ τοῦ αθμοῦ, οὗ κατὰ τὰς γενικὰς εξετάσεις
 ἐκρίθη ἄξιος ἕκαστος μαθητὴς, και ἐκ τῶν τριῶν γε-
 νικῶν βαθμῶν τῶν ἐν τῷ ἐλέγχῳ ἀναγεγραμμένων
 εξαχεται ὁ μέσος ὅρος, ἐξ οὗται δὲ προαγωγὴ ή ἐπο-
 λύσεως ὁ τυχὼν τούλάχιστον τοῦ βαθμοῦ «καλῶς»
 μαθητῆς.

Άρθρον 18.

Ἐάν κατ' οἶκον διδασκόμενος ή ἐν ιδιωτικῆς σχο-
 λείῳ, οἱ κατὰ τὸ άρθρ. 18 τοῦ ΒΤΜΟ' νόμου ἐπὶ
 ἀπολύσει δοκιμαζόμενοι ὀφείδανται γραπτῆν μετ' ἐξε-
 τασιν μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν προφορικῆν δοκιμα-
 σίαν και ἀκριβεστέρην ἐπὶ πάντων τῶν μαθημάτων.

Άρθρον 19.

Ἐάν μαθητὴς τις οἱ ἀσθενεῖν ή ἄλλο σπουδαῖον
 κῶλυμα δὲν ὑποστῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολ. έτους τὴν
 κειανόνισμένην δοκιμασίαν, προσάγεται ή ἀπολύεται,
 ἐάν ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐν τῷ μηνιαίῳ ἐλέγχῳ ἀναγε-
 γραμμένων βαθμῶν εἴνε τούλάχιστον «καλῶς» (2).
 Ὁ δὲ οἱ ἀμελείαν μη προσελθῶν εἰς εξετάσεις ὑπο-
 χρεούται νὰ ἀποκασθῇ και δευτερον έτος τὰ μαθήματα
 τῆς αὐτῆς τάξεως, οἰοῦσποτε και ἂν εἴνε οἱ βαθμοί,
 ὧν κατὰ τὸ σχολ. έτος ἐτυχεν.

Άρθρον 20.

Αἱ ἐπὶ κατατάξει εἰς δημοτικόν σχολειόν εξετάσεις
 τῶν κατ' οἶκον διδασκόμενων ή τῶν ἀπο ιδιωτικῶν
 σχολείων προσεργόμενων γίνονται κατὰ τὸ πρὸς ἐγ-
 γραφὴν μαθητῶν ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα ἐνω-
 πιον πάντων τῶν διδασκάλων, ἂν εἴνε πλείονες τοῦ
 ἐνός, κατατάσσεται ὁ ὁ εξετασθεὶς εἰς τὴν τάξιν ή
 πλειονηρία τῶν διδασκάλων ἀποφασίσῃ.

Άρθρον 21.

Αἱ ἐπὶ ηλικίας μαθητῶν, χρόνου έγγραφῆς, ἡρο-
 νου και τρόπου εξετάσεων, βαθμολογίας ως και πᾶ-
 ρου, ὀφείδονται νὰ ὀρισθῶσιν ὑπὸ τοῦ νομαρχιακοῦ
 συμβουλίου. Ἐάν δὲ ὑπάρχη ἀνάγκη διὰ τοπικούς
 λόγους μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν θερινῶν εξετάσεων
 και τῆς μετὰ ταῦτα γινομένης διακοπῆς τῶν μαθη-
 μάτων, γίνεται τούτο κατ' ἀπόρασιν τοῦ ἐποπτικοῦ
 συμβουλίου.

Άρθρον 22.

Ἡ ἐπὶ ἀνάγνωσιν, ἀριθμητικῶν τῶν παρόντων, καταρ-
 γείται.

Ἐπὶ τὸν αὐτὸν Ἡμετέρον Ἰπουργὸν ἀνατίθεται ή
 δημοσίευσις και ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἐν Ἀττικῷ τῇ 23 Ἀπριλοῦ τοῦ 1896.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τ' Ἰπουργός

ΔΗΜ. Γ. ΗΣΤΡΙΑΝΗΣ

Σημ. Αἱ δεύσαν παρατηρήσεις εἰς προσεχῆ φύλλα.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Ἡ παλαιὰ μέθοδος. — Τὸ ἀλληλοδιδ-
 ακτικὸν σχολεῖον. — Τὸ συνδιδακτικὸν
 σύστημα.

Τὸ χαριτωμένον περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς «Ἀχρο-
 πόλεως» — ἡ «Ἑλλάς κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶ-
 νας», ἀξιολογώτατον καθ' ὅλα, κρίνεται ὅτι οὐδὲν ἀνε-
 παρον θ' ἀφήσῃ ἐκ τῶν ἀφόροντων τὴν συγχεσον ἰδίᾳ
 Ἑλλάδα ὑπὸ ἐμπορικῆν, βιομηχανικῆν, πολιτικῆν,
 ἑκπαιδευτικῆν ἐποψιν. Αἱ θελτικώταται περιγραφαί,
 αἱ σπουδαιόταται βιογραφίαι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν και ὀν
 και συγχρόνων, αἱ ἀμίμητοι εἰκόνες, ὁμοίας τῶν ῥοικῶν
 μόνον τὰ ἄριστα περιοδικά, Ἑυρωπαϊκά και Ἀμερι-
 κανικὰ ἐμπροσθευσαι, καθιστῶσιν αὐτὸ θησαυρὸν πολυ-
 τιμοτάτου διὰ πάντα.

Τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἡμῶν κατάστασιν πραγμα-
 τευόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα γράμματα, καθάπτεται και
 τῆς δημοτικῆς παιδείσεως, ὀμμοσιεῖον ὄσο παιδαγω-
 γικὰ ἄρθρα τῶν κ. κ. Χρ. Παλαμᾶ και Βλ. Σκρο-
 δέλη, οἱ ὧν περιγραφονται τὰ ἄλλατε και τὰ σήμε-
 ρον δημοτικὰ σχολεῖα συνοπτικώταται. Ἐν ἐκτάσει
 διὰ γλώσσας ρευστοῦς ἐκτυλίσσεται ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ κ.
 Παλαμᾶ τὸ ἀλληλοδιδακτικὸν λεγόμενον σύστημα ή
 και Λαγκαστριαγόν κατ' ἄλλους, ἐκ τοῦ ἐφευρέτου
 Λαγκαστερ, οἱ οὗ συστήματος οἱ πατέρες ἡμῶν και
 πάντες σχεδὸν ἐμάθεμον τὰ πρῶτα γράμματα.

Πρὶν ή περιγραφή ὁ κ. Παλαμᾶς τὸ ἀλληλοδιδά-
 κτικὸν σύστημα, μᾶς ὑπομνησκει τὰ πρὸ αὐτοῦ
 σχολεῖα τοῦς γάρθηκας ὀπλῶ και τὰ ὑγρά ἰσόγεια,
 τὸ Ψαλτήρι και τὸ Χτωῆρι, τοὺς σεβαστοὺς τηθέν-
 νοφόρους διδασκάλους, τὰ ἀναστήματα και τοὺς μῦ-
 στακας τῶν μαθητῶν, ὀτινες οὐχί σπανίως εἰς νη-
 πιδῶν ηλικίαν ἤρχίζον τὸ ἀλφάβητον μετὰ τὸ Σταυρὸ
 βοῦθῃ με, τὸν κανόνα, τὸν γάλαγγα και τὴν μά-
 στίγα.

Τὰ πράγματα ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρός
 Καποδιστρίου, μερμηνήσαντος μενάλως περὶ τῆς δημο-
 τικῆς ἰδίᾳ παιδείσεως συσσωδῶς μετεβλήθησαν. Ἰπ'
 αὐτοῦ ἰδρυθῆ τὸ πρῶτον ἐν Αἰγίνῃ διδασκαλεῖον ἐνθα

Ἐχάμεν γνῶμην ὅτι ταῦτα πάντα ἕκαστον σχολειον πρέ-
 πει νὰ τα φυλάττῃ εἰς τὰ ἀρχαῖά του, νὰ υποδεικνύῃ δε
 ταῦτα ὁ διδάσκαλος εἰς τοὺς μαθητὰς, ὀθασίς περὶ σχολείου
 ὀμιλεῖ ἵνα καθιστανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐναεγέτε-
 ραι αἱ πρόδοι και οἱ κόποι τῶν διδασκάλων, ἐμβάλλεται δε
 ή πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀγάπη.

έμορφούντο οί διδάσκαλοι. Κατά τούς χρόνους δὲ τοῦ αὐοιδίμου Κοραῆ, ὅστις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, δὲν ἐφρόντισε δυστυχῶς τόσον διὰ τὴν κατωτέραν παιδείου, ὅσον διὰ τὴν ἀνωτέραν, Κλεόβουλος ὁ Φιλιππολίτης κατὰ προτροπὴν αὐτοῦ μεταβὰς εἰς Γαλλίαν, ἐσπούδασε τὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν σύστημα, ὅπερ ὠνομάζετο εὐτῷ, διότι ὁ μὲν διδάσκαλος ἐνησχολεῖτο μὲ τού: μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τμημάτων, οἱ δὲ λοιποὶ μαθηταὶ διηρημένοι καὶ ὑποδιηρημένοι, ἐδιδάσκοντο ὑπ' ἀλλήλων, ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων. Εἰς καὶ μόνος διδάσκαλος καθήμενος ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης δασκαλοκαθέδρας διηθῦνε τὸ ὅλον σχολεῖον, ἔχων ὡς ὄργανα τὸν κώδωνα, τὸν δείκτην, τὰς κινήσεις κλ. Λαμπρὰ ἐκοσμεῖτο τὸ ὅλον σχολεῖον διὰ τῶν παιδαγωγικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ τῶν ἀνηρτημένων πινάκων. Οἱ κατάλογοι, οἱ δύο πίνακες τῶν ποιῶν καὶ τῶν ἀμοιβῶν, ὁ μέλας καὶ ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τῆς δασκαλοκαθέδρας ἦσαν τεθειμένα ὀπισθεν τῆς ὁποίας ἦτο καὶ ἡ βιβλιοθήκη, ἐν ἣ μεταξὺ ἄλλων ἐφυλάττετο καὶ ὁ «Ὁδηγὸς τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου» τοῦ μακαρίτου Κωκκῶν.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ σχολείου περιγράφεται καὶ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας, ὅστις ἦτο περίπου ὁ ἐξῆς. Οἱ μαθηταὶ πρὸ τῆς ἐναρξέως κατελάμβανον τὰς θέσεις εἰς τὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης κείμενα θρανία καὶ εἶτα τοῦ διδασκάλου διδόντος τὸ πρῶτον κέλευσμα—εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀναγνώσεως—οἱ ταυτοδύναμοι μαθηταὶ 5—10 μετέβηνον καὶ ἴτταντο πρὸ τοῦ ἀνηρτημένου πίνακος, περίξ τοῦ ὁποίου ἐσχημάτιζον ἡμικύκλιον· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου κελύσματος τοῦ διδασκάλου—οἱ πρωτόσχοιοι ἢ οἱ ἐρμηνεύται εἰς τὰς θέσεις τῶν—μετέβηνον καὶ οἱ μεγαλύτεροι καὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὰ ἡμικύκλια κρατούντες· δείκτην εἰς τὰς χεῖρας, δι' οὗ δεικνύοντες τὰς ἐπὶ τοῦ πίνακος συλλαβὰς καὶ λέξεις ἐδιδάσκον τούς παῖδας, εἴτινες ἐν χορῷ ἐμάνθανον ταῦτα πάντα. Δι' ἑμοίου τρόπου ἐδιδάσκοντο καὶ τὴν Ἀριθμητικὴν, τὴν δὲ γραφὴν ἐπὶ τῶν θρανίων.

Κατὰ τὸν Ὁδηγὸν ἐπρεπεν αἱ μεγαλύτεραι τάξεις νὰ συνδιδάσκωνται καὶ ὀλίγα ἱερά καὶ γραμματικὴν. Τὸ τμήμα τοῦτο συνδιδασκτικὸν ἐκλεῖτο. Κατὰ δὲ τὴν ἐναρξιν καὶ ἀπύλουσιν ἠκούετο κᾶπου καὶ ὕμνος τῆς ἡσῆμα, ὡς τό, παύει πλέον ἢ μελέτη καὶ ὁ κειρὸς τῆς προσευχῆς (1).

(1) Ταῦτα πάντα ἐν ἐκτάσει δύναται τις νὰ ἀνεύρη εἰς τὸ 26ον καὶ 27ον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ, ἐνθα θὰ παρητηρήσῃ καὶ τὰ εὐστοχώτατα σχεδιογραφήματα τοῦ κ. Προσταλέντη—τὸν δάσκαλον, τῆς Παλαιᾶς μεθόδου τοῦ ξύλου εἰς τῆς γ ν ὡ σ ε ω ς καὶ τὸν σημερινὸν κρατοῦντα βιβλίον ἀνά χεῖρας καὶ διδασκοντα κλ. Διὰ ἐπιτυχῆς εἶνε καὶ ἡ φωτογραφία τοῦ προτύπου τῶν κορασιῶν τῆς κ. Κεραγιά, ὡς καὶ τῶν παιδιῶν τοῦ δημοτ. σχολ. Κηφισίας ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα εἶνε ἀνυπόδητα, ἀλλὰ ζωηρά, ὡς καὶ ἡ τῆς δημοτικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν (Πυθαράδικα). Ὅποιον δὲ τὸ σύστημα τὸ σημερινὸν περὶ οὗ καὶ ὁ κ. Παλαμᾶς καὶ ὁ κ. Σκαρδέλης ἐν περιλήψει πραγματεύονται, τοῦτο ἡμεῖς κατὰ τὰ πρῶτα φυλλάδια ἀνεπτύξαμεν, πλην ἐπιφυλασσόμεθα καὶ αὐθις νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τοῦτο καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν περισημάτων ἡμῶν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τῶν σχολείων.

Γ'

Ζήτημα παιδαγωγικόν.— Δι' ἐπιστολῆς σας πρὸς φίλον σας συναδέλφον πρωτόπειρον ὑποδείξατε τὸν τρόπον, καθ' ὃν διδάσκειται τὸ γλωσσικὸν μάθημα εἰς τὴν α', γ' καὶ δ' τάξ. τοῦ δημ. σχολείου καὶ τὴν ὥραν ἣν καθ' ἐκάστην πρέπει δι' ἕκαστον μέρος αὐτοῦ νὰ δαπανᾷ.

Σημ. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φυλλαδίου ἀρχεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ α' ζητήματος. Μίαν μόνην μέχρι τοῦδε ἐχθεσιν ἐλάβομεν περὶ αὐτοῦ. Ὡστε πρέπει νὰ ἐπισπεύσωσιν, ὅσοι ἠτόιμασαν τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς.

Β'

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Α'

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Ἡ Γεωγραφία ὡς τὸ σπουδιώτερον μάθημα πανταχοῦ.— Ἡ καὶ πρὸς τὸ μάθημα τοῦτο ἀδιαφορέα ἡμῶν καὶ τὰ ἐκ τοῦτου ἐπικύλουθα. — Ἡ ἀτελής πρὸς τοῦτο μόρφωσις τῶν διδασκάλων. — Ἡ ἔλλειψις βοηθητικῶν ὑπὲρ τῶν διδασκάλων βιβλίων. — Περιγραφή τῆς Καντῶν κατὰ Lanier. — Τὰ ταξείδια τοῦ Παρασκευοπούλου.

Δὲν προτιθέμεθα διὰ τῶν ὀλίγων τούτων, οὔτε τὸν σκοπὸν, ὃ ἐπιδιώκει τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, οὔτε τὴν σπουδαιότητα, οὔτε τὴν ἱστορίαν τοῦτου νὰ ἀναπτύξωμεν, πράγματα, εἴτινα πολλοὶ πρὸ ἡμῶν ἐχουσι γράψῃ καὶ τὰ ὁποῖα πᾶς διδάσκαλος καὶ ἐν τοῖς διδασκαλείοις ἐδιδάχθη καὶ εἰς πάσας μὲν σχεδὸν τὰς παιδαγωγικὰς δύναται νὰ ἀνεύρη εἰς ἴδιον δὲ ἐγχειρίδιον τοῦ κ. Β. Βουλγάρως ἐπιγραφόμενον «Ὁδηγὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας», τοῦ ὁποίου τὴν μελέτην μεγάλως συνιστῶμεν εἰς τούς διδασκάλους. Ὁ σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν εἶνε, ὡς προείπομεν, νὰ ὑποδεικνῇ μὲν τὰ κακῶς ἔχοντα, νὰ ὑποβοηθῇ δὲ καὶ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου. Κατὰ ταῦτα, λέγομεν, ὅτι, ὅση προσοχὴ δίδεται εἰς πάντα τὰ σχολεῖα σήμερον, μὴδ' αὐτῶν τῶν ἡμιπεπολιτισμένων λαῶν ἐξαιρουμένων, εἰς τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, τὸς ἀδιαφορία ἀσύγγνωστος παρ' ἡμῖν ὑπάρχει. Τεκμήριον δὲ εἰς τὰ λεγόμενα ἡμῶν δύναμεθα νὰ φέρωμεν τὴν πλήρη γεωγραφικὴν ἄγνοιαν ἡμῶν οὐχὶ σπανίως καὶ τοῦ νομοῦ ἐνθα κητοικοῦμεν. Ἐνῶ τούναντιον παρὰ τοῖς ξένοις, ὅτινες κηλὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐμόρφωσαν, εὐρίσκει τις καὶ τελειοφοίτους τοῦ ἀστικοῦ σχολείου δύναμένους νὰ σχεδιογραφῆσωσιν ἐκ τοῦ παραχρῆμα εἰσὸν ὁποῖοτε νομὸν τῆς χώρας τῶν θελήσῃ τις, τῶν ἀποικίων αὐτῶν καὶ τῶν ξένων ὡσαύτως κρατῶν νὰ τοθετῶσι πάραυτα τὰς πόλεις, τούς ποταμούς, τὰ ὄρη κλπ. νὰ ταξειδεύωσι δὲ νοσερῶς πανταχοῦ σχεδόν, καὶ νὰ ἀριθμῶσι κατὰ τάξιν τὰ μέρη, ἐνθα θὰ διέλθωσι.

Τῆ ἀληθεία ὅσον θαυμάζομεν αὐτούς διὰ τοῦτο, τόσον πρέπει νὰ οἰκτιρῶμεν ἡμᾶς αὐτούς διὰ τὴν παχυλωτάτην ἄγνοιαν τῶν πραγμάτων, ὑπ' ἧς περιβαλλόμεθα καὶ ἐξ ἧς οὐ μικρὰ προσγίγνεται ἡμῖν δυστυχῶς ζημία· τίς ὅμως πταίει εἰς τοῦτο; Οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν; ἢ κίστα· τὴν ὄλην εὐθύνην πρέπει καὶ δίκαιον εἶνε, νομίζομεν, νὰ ἐπιρρίψωμεν εἰς τούς ἐκάστατε διευθύνοντας τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἡμῶν, εἴτινες παραμελήσαντες εἰς τόσον ἀπίστευτον βᾶθμὸν καὶ τὸ σπουδιώτατον τοῦτο μάθημα, ὥστε εἰς τινὰς μὲν κλάδους ἀτελέστατα νὰ διδάσκηται, εἰς ἄλλους δὲ ἐντελῶς νὰ ἐξοστρακίζηται, ἐγένοντο αἴτιοι τῆς καταστάσεως ταύτης. * Καὶ ἐνῶ ἐπρεπεν εἰς τὰ διδασκαλεῖα ἡμῶν τοῦλάχιστον αὕτη νὰ κατέχη τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ προγράμματι καθ' ἐκάστην ὠδασκομένη, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ καλῶς καὶ πρακτικῶς κατηρητισμένα, παρελείθη μὲν ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἐντελῶς, διδάσκειται δὲ, ὡς ἐν παρόδῳ, μὲ τὸν συνήθη ξηρὸν τρόπον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ καθηγητῶν μὴ παρασκευασθέντων εἰς τοῦτο, μὴδὲ εἰδικῶν ὄντων, δύο μόνον ὥρας, δύο δυστυχῶς, εἰς τὰς δύο κατωτέρας τάξεις. Δὲν θὰ εἶνε λοιπὸν παράλογοι αἱ ἀπαιτήσεις ἡμῶν τοῦ νὰ θέλωμεν νὰ διδάξῃ καὶ τὸ μάθημα τοῦτο, ὅπως ὁ Εὐρωπαϊκὸς ἢ ὁ Ἀμερικανὸς διδάσκαλος διδάσκει αὐτό; Ἄλλ' ἐκεῖνος, ἐκτὸς τῶν ἐφοδίων, εἴτινα ἀπεκόμισεν ἐκ τοῦ διδασκαλείου, ἔχει καὶ τόσα ἄλλα βοηθητικὰ μέσα διδασκτικὰ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, ἐνθα ἐκτὸς τῶν σχημάτων, εὐρίσκει τόσας τερπνάς διὰ παῖδας περιγραφάς, ἔχει γεωγραφικούς χάρτας, εἰκόνας κλ. Ὁ δὲ ἡμέτερος τί ἔχει; ξηρότατόν τι ἐγχειρίδιον, ὅπερ διὰ τούς μαθητὰς ὠρίσθη (11), βοήθημα δὲ ἕτερον σχεδὸν οὐδὲν.

Οὐδόλως κινεῖται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μικροῦ παιδὸς καθ' ὃν τρόπον διδάσκειται ἡ Γεωγραφία, οὐδ' εἶνε δυνατόν αἱ ξηραὶ ὀνομασίαι τῶν πόλεων νὰ ἐγχαρῆθωσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν. Ἐὰν ὁ διδάσκαλος ἀνευ τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος διδάξῃ τὸ μάθημα, ἀνευ ἀσκήσεων, ἀνευ νοσερῶν ταξειδίων, ἀνευ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν λαῶν, ὧν τὴν χώραν διδάσκει, τὰ πράγματα ἐλησημονήθησαν ἀμέσως τὴν ἐπαύριον· φαινομενικῆ δὲ εἶνε ἡ ἐκμάθησις ἢ διὰ τῆς συχνῆς καὶ ὀχληρᾶς ἐπαναλήψεως.

Θέλετε, λέγει ὁ πολὺς Lanier εἰς τὸ πολύχροτον ἔργον τῆς Γεωγραφίας του (τόμ. 5. Περὶ Ἀσίας), νὰ ἐξεγερῆτε τὴν φαντασίαν τοῦ παιδὸς καὶ νὰ ἐντυπώσητε εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν Καντῶν λ. χ. τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας; ἀναγνώσατε ἢ μᾶλλον διηγῆθητε εἰς αὐτὸν τὰ ἐξῆς:

— Πρὸ δέκα ἡμερῶν ἦμεθα εἰς τὴν Καντῶν· τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χρόνου ἡμῶν κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν μας διήλθομεν εἰς τὰς ὁδοὺς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα τόσον περίεργα εἶνε, ὥστε νομίζετε ὅτι εὐρίσκασθε εἰς φαντασιώδη τινὰ τόπον. Ὁδὸς τοῦ λαμπροῦ Νέφους, τοῦ αἰωνίου ἔρωτος, τῶν ἐκατῶν καὶ ἐνὸς ἐγγόνων, τῶν ἐκατῶν μακαρισμῶν τοῦ πετῶντος Δράκοντος, τοῦ κοιμωμένου Δράκοντος κλ. Φαντάσθητε

τώρα σειράς δλοκλήρους καταστημάτων, ἀνευ ὕλων, ἔχοντα δὲ ὡς διακριτικὰ σημεῖα ὠραίας σημαίας ποικιλόχρους, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν ἐμπορῶν καὶ τῶν ἐμπορευμάτων, ἰδίᾳ τῶν ἐδαθίων καὶ τῶν ὁποίων τὸ μήκος εἶνε 8—10 πόδας. Εἶνε δὲ αὐταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρυθραὶ, τὰ δὲ γράμματα μεγάλα καὶ μαῦρα, ἢ κυανᾶ ὀλόχρυσα ἢ λευκαὶ μὲ ἐρυθρὰ γράμματα· ἐν γένει παρουσιάζοντα πάντα τὰ χρώματα, ἐκτὸς τοῦ πρασίνου, ὅπερ σπανιώτατα βλέπει τις εἰς τὴν Καντῶν. Τὸ περιεργότερον εἶνε τὸ ἐξῆς: Πολλὰ ἐξ αὐτῶν φέρουσι τὸ σχῆμα τοῦ πωλουμένου πράγματος· ὡς λ. χ. ἡ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ ἔχει σχῆμα ὑποδήματος, ἡ τοῦ πιλοπώλου τὸ τοῦ πύλου ἢ τοῦ περικνημιδοπώλου τὸ τῆς περικνημίδος καὶ οὕτω καθ' ἕξῃς. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἕκαστον εἶδος ἔχει καὶ ὠρισμένον τόπον ἀγορᾶς, δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τώρα πόσαι σημαῖαι τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἀπὸ το ἐνὸς ἄκρου τῆς ἀγορᾶς μέχρι τοῦ ἄλλου σᾶς παρουσιάζονται.

Εἰσέρχεσθε εἰς τι κατάστημα; Ὁ ἔμπορος σᾶς ἀντιχαιρετᾷ διὰ τοῦ ἐπισήμου τῶν Σινῶν χαιρετισμοῦ τοῦ λεγομένου chin, chin, ἐνάωνε δηλ. τὰς δύο παλάμας καὶ κατορθώνει νὰ κάμη δύο ἢ καὶ τρεῖς κλίσεις τοῦ ὄλου σώματος.

Ὁ ποταμὸς τῆς Καντῶν σχηματίζει δλοκλήρον πόλιν καὶ αὐτὸς μὲ 300,000 ὀλιγώτερον κατοίκους. Θέσις ὠρισμένη ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχει δι' ἕκαστον πλοῖον. Οἱ στίχοι αὐτῶν συμπεπικνωμένοι σχηματίζουσιν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἀληθῆ πόλιν· τὰ πλοῖα ταῦτα σχεδὸν μένουσιν ἀκίνητα. Ἄλλα πλοῖα περιέχοντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα διὰ τούς ἀμφιβίους κατοίκους, ἀφίνονται ἐλεύθερα νὰ πλέωσιν ἐπὶ τῶν ρείθρων τοῦ ποταμοῦ. Βλέπετε λοιπὸν ἐδῶ μὲν πλοῖα—ριον ὃν παντοπωλεῖον δλοκλήρον, ἢ ὀπωροπωλεῖον, ἢ λαχανοπωλεῖον, ἐκεῖ δὲ πλοῖα—ριον ὀδηγῶν τὸν κουρέα μὲ τὰ ἐργαλεῖά του· ἕτερον δὲ πλεῖα—ριον κροταλλίζον ὀδηγεῖ τὸν ἱατρόν. Καὶ οὕτω καθ' ἕξῃς.

Ὅμοιαν περίπου Γεωγραφίαν, ἣτις μόνη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κατὰλληλον βοήθημα, δι' ἕκαστον διδασκοντα τὸ μάθημα τοῦτο εἶνε ἡ τοῦ κ. Παρασκευοπούλου «Τὰ ταξείδια ἀνά τὴν Ἑλλάδα».

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἴσως ἀπαρατήρητον παρῆλθεν ἀπὸ τούς διδασκάλους καὶ ὅμως πρέπει οὐ μικρὰς χάριτας νὰ ὀφείλωμεν εἰς τὸν κ. Παρασκευοπούλου, διότι ἐγνώρισεν εἰς ἡμᾶς τὸν τόπον ἡμῶν, ὃν ἐντελῶς ἠγνώσομεν. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ὁ κ. Παρασκευοπούλος νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν βοηθημάτων καὶ ἰδίᾳ ξένων, εἴτινα πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ τοῦ μαθήματος τοῦτο θὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, δὲν θὰ παραλείψωμεν καὶ τὸ τοῦ κ. Παρασκευοπούλου, ὅπερ θεωροῦμεν ἀπαραίτητον καὶ δι' ἕκαστον διδασκοντα τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Παρασκευοπούλου δὲν ἔχει τὸ θεωρητικόν, τὸ ξηρὸν, τὸ σχολαστικόν· εἶνε ὅλως ζωῆ. Ἐπὶ τούτοις ἡ «Παιδεία» συγγαίρει τὸν συγγραφέα.

Τὴν γεωγραφίαν θεωροῦντες ἀπαραίτητον, εἰς ἕκα-

πτυξίς τοῦ ἀριθμητικοῦ διαστήματος 100—1000 καὶ πέραν αὐτοῦ γρηπτό· ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀγροτικά σχολεῖα.

Ἀνάπτυξις τοῦ προγράμματος.

1) Ἀριθμητικὴ καὶ γραφὴ τῶν ἑκατοντάδων.

α') Ἀριθμητικὴ κατὰ ἑκατοντάδας· $100+100=200+100=300+100=$ κλ. μέχρι τοῦ 1000.

β') Ἀσκήσεις εἰς τὸ γράφειν τὰς ἑκατοντάδας καλῶς.

Προτάσεις. Γράψτε τὸν ἀριθμὸν τρεῖς νὰ πρὶσθῆ ἑκατοντάδας—τὸν ἀριθμὸν 4, τὸν ἀρ. 5—9—8—7.

γ') Ἀντικαταστήσατε δι' ἀριθμῶν τὰ γράμματα.

Ἐξακόσια οἰκίαι 600 οἰκίαι.

Τριακόσια στρατιῶται 300 στρατιῶται.

Τετρακόσια δένδρα 400 δένδρα.

Ἐκατὸν πρόβατα 100 πρόβατα.

Ὀκτακόσια κέραμοι 800 κέραμοι.

Διακόσια καρύδια 200 καρύδια.

Ἐξακόσια βιβλία 600 βιβλία.

Πεντακόσια αἶγες.—700 βρέλια.—300 βόες κλ.

Ὀδηγ. Χωρίσατε τὸν πίνακα εἰς δύο. Γράψατε ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοὺς ἀριθμοὺς διὰ γραμμάτων καὶ τὰ πράγματα· ἀπὸ τοῦ ἑτέρου θὰ ἀντικαταστήσωσι τὰ αὐτὰ οἱ μαθηταὶ διὰ ψηφίων, ὡς ἄνωτέρω. Διδάξατε ὅτι μόνοι των οἱ ἀριθμοὶ χωρὶς νὰ παριστῶσι τίποτε ὀνομάζονται ἀπρηρημένοι· διδότε τοιοῦτους καὶ ζητεῖτε νὰ τοὺς καθιστῶσιν οἱ μαθηταὶ συγκεκριμένους· ἢ διδότε πράγματα καὶ ζητεῖτε νὰ ὀρίξωσι ταῦτα δι' ἀριθμῶν ἑκατοντάδων. Ἐπετ. συνέχ. τῶν μεγ. τάξεων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ὅταν ἐντύπωσιν προὔξεν ἡ «Παιδεία» εἰς τὸν διδασκαλικὸν κόσμον, δῆλον γίνεται καὶ ἐκ τῶν συγχαρητηρίων καὶ ἐνθαρρυντικῶν ἐπιστολῶν, ἃς καθ' ἑκάστην λαμβάνομεν ἐκ διαφόρων διευθυντῶν καὶ διδασκάλων. Ἀληθῶς δὲ δυνάμεθα ἢ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αὐταὶ συγκινοῦσαι οὐκ ὀλίγον ἡμᾶς ὠθοῦσιν, ὅπως μετὰ τὸσαύτης αὐταπαρηγήσεως προχωρῶμεν εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν, ὥστε οὐ μόνον πόνων νὰ μὴ φειδῶμεθα, ἀλλὰ μηδὲ καὶ τοῦ ἐσχάτου κολλύθου, ὃν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ἡμῶν θύομεν. Θὰ ἀντιπαλαίωμεν καθ' ὅλων τῶν δυσχερειῶν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ὑπερικήσωμεν αὐτὰς πεποιθότες καὶ ἐπὶ τῆς εὐκλεινοῦς πρὸς τοῦτο συνεργασίας τῶν καλῶν καὶ γενναίων γεωργῶν τῆς παιδείας. Ἐπὶ τῇ εὐκλεινοῦς καὶ παρηρησίᾳ μεθ' ὧν συνομολογοῦσι μεθ' ἡμῶν καὶ πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν τὸ ἑλεεινὸν ἡμῶν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, συγχαίρομεν αὐτούς. Ἰδοὺ κατὰ λέξιν τι γράφουσὶ τινες.

Μετ' ἐθνικῆς ἀληθῶς χαρᾶς χαίρειν τὴν ἔκδοσιν τῆς «Παιδείας» τοῦ ἀξιολογώτατου τούτου παιδαγωγικοῦ περιοδικοῦ. Τὸ πρόγραμμα αὐτῆς εἶνε ἀληθῶς ἐθνικόν, διότι ἀνακαινίζουσα τὸ σαθρὸν ὄλος ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν σύστημα καὶ τεθεῖσα τὰς βάσεις τῆς ὑγιούς ἐκπαίδευσως τοῦ ἡμετέρου ἔθνους θὰ παρασκευάσῃ τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ Ἑλληνος ἐπίδοσιν, ἣτις εἶνε ἀναγκασιότατη πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ πόθων. Συγχαίρω ὑμῖν ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῷ εὐγενεῖ, ἐθνικωτάτῳ, ἀλλὰ καὶ πλήρει πόνων ἀγῶνι. Καθῆκον δὲ ἀπαραίτητον ἡγοῦμαι.

ὅπως καὶ ἐγὼ συμβάλλομαι, ὅση μοι δύναμις, ὑπὲρ τῆς εὐρείας διαδόσεως αὐτῆς (Ἔθε νὰ ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμα ὑμῶν φίλτατε . . .) Κων/πολις διευθ. Δ. Π.— . . . Ἐχετε θάρρος, συνάδελφε, μὴ ἀποθαρρυνθῆτε· φανῆτε γενναῖος καὶ καρτερικὸς εἰς τὴν ἔκδοσιν τοιοῦτου περιοδικοῦ.—Μαγ. Θ. Β. . . συγχαίρων ὑμῖν ἐπὶ τῇ ἀνωτέρᾳ παντὸς ἐπαίνου προθέσει, ὅπως δι' ἐκδόσεως περιοδικοῦ χάριν τῶν διδασκ. καὶ τῶν γονέων ἀποκλειστικῶς πληρώσητε κενόν, οὐτινος ἢ πλήρωσις ἀπέβη πλέον ἀπαραίτητος Σιάτιστα. Φ. Ζ.—Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ὑμῖν ὅτι ἐλάβομεν μετὰ τοῦ συναδ. τὸ δεύτερον φυλλάδιον τοῦ ἀληθοῦς περισπουδάστου περιοδικοῦ σας . . . Τὸ σύνταγμα τοῦτο μεγίστην θὰ προσενέγκῃ βοήθειαν καὶ ὑπηρεσίαν, θὰ ἐπιχύσῃ δὲ ἄφθονον αἴγλην εἰς τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ καθημένους τῆς παιδείας ἐργάτας καὶ θὰ χειραγωγῆσῃ αὐτοὺς ἀσφαλῶς εἰς τὸν πρὸς ὄν ὅρον . . . Ἡ «Παιδεία» ἄλλως φέρεται ἐν αὐτῇ καὶ ἄλλα ὑπὲρ ἄλλα παιδαγωγικὰ περιοδικὰ πλεονεκτήματα, ὡς ἀποκλειστικῶς ἀσχολούμενη εἰς τὴν μέθοδον καὶ διασαφήνισιν πάντων μὲν τῶν μαθημάτων συλλήδων, ἰδίᾳ δὲ τῆς γλώσσης καὶ μάλιστα τῶν φυσικῶν καὶ ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν . . . Ἡ δὲ παράθεσις εἰς τὸ διὰ τὴν γεν. παιδαγωγικὴν κεφαλ. γνωμῶν τῶν δοκιμωτάτων παιδαγωγῶν καὶ ἡ εὐστοχος περιλήψις κεφαλαίων τινῶν ἐξ αὐτῶν χωρὶς νὰ μειῶται οὐδαμῶς ἡ ἀξία καὶ ἡ ἔννοια αὐτῶν, καθιστᾷ τὴν «Παιδείαν» ὑπερτέραν πάσης συστάσεως. Πολὺ λυποῦμαι . . . ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ δυνατόν καὶ εἰς διπλάσιαν νὰ ὀρίζετο τιμὴν ἢ συνδρομῇ, ἢ δὲ ἔκδοσις νὰ ἐγένετο δις ἢ καὶ τρις τῆς ἐβδομάδος, ἀφοῦ μάλιστα τοιαῦτα περιοδικὰ ἀλλαχοῦ τιμῶνται 12—15 φρ.—Δομοκὸς Κ Πλ. (Σᾶς ἐστὲίλαμεν καὶ τὰ πρῶτα φυλλ. γράφατέ μας ἐὰν δὲν ἐλάβετε αὐτά)— . . . Δὲν δύναμαι ἢ νὰ συγχαρῶ ἐκ καρδίας ὑμᾶς, οἵτινες τὸ φῶς τοῦ νοῦ καὶ τὸ πῦρ τῆς εὐγενούς καρδίας σας ἐπέζητεῖτε νὰ ἐπιχύσητε εἰς εὐρυτέρους κύκλους καὶ θερμάνητε καὶ φωτίσητε δι' αὐτῶν τοὺς ἐργάτας τῆς κατωτέρας ἐκπαίδευσως, ἢ ἕξοφρᾷ νέφη περικαλύπτουσι. (Καταχωρίσεις εὐχαρίστως δεχόμεθα συγχρόνως τῷ προγράμματι) Βουργάζιον Βουλγαρίας Δ. Μ.—Τὸ εὐφρόσυτον τοῦτο ἄγγελμα εὐχρέστησε μὲν πάντας κλ., ἰδίᾳ δὲ ἡμᾶς τοὺς ἐν Κύπρῳ διδασκάλους . . . ἐπιθυμοῦντες, ἵνα χρησιμοὶ πως φανῶμεν τῇ παρ' ἡμῖν σπουδαζούσῃ νεότητι . . . θεωροῦμεν τὸ ἔργον ἡμῶν ὡς ἀνίανον διὰ τὸ μὴ δύνασθαι δεόντως ἐκπληρῶσαι τὸ ἐφ' ἡμῖν—(Παιδ. βιβλία δύνασθε νὰ λαμβάνητε τὰ ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς «Παιδείας» συστατώμενα) Κᾶθηκα. Κυκ Χ. Γ, Φύλλα σᾶς ἐστάλησαν ἐπ' ὄνοματί σας.

Τὸ στενὸν τοῦ χώρου δυστυχῶς δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραθέσωμεν μέρος τι καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίων σχεδὸν κατὰ τὸ περιεχόμενον. Εἰς τὸν φίλον κ. Βλ. λέγομεν ὅτι τὰ ὑποδείγματα τῆς διδασκ. τοῦ κ. Παπασ. πωλοῦνται καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Μ. Σαλιβέρου ὁδὸς Σταδίου ἀρ. 38 ὁρ. 2.50 Ἐκκλ. ἡμῶν ἱστορίαν σᾶς ἀποστέλλομεν.—Κ. Δ. Μακρ. συνδρ. ἐλάβ. εὐχ.—Κ. Κ. Γεώρ. Παπαδ. Κλ. Ἱατρ. μαθ. τοῦ ἐνταῦθα διδασκ. συνδρομῆν ὑμῶν ἐλάβομεν εὐχαριστοῦμεν. Παροτρύνετε καὶ τοὺς λοιποὺς συμμαθητάς σας νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα ὑμῶν.—Τὸν ἐν Γαλαζίῳ ἀγαπητὸν καθ. ἄλλοτε συναδ. ἡμῶν κ. Ε. Στρ. εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Παιδείας» ἐνεργείας του.

Τὰ μὴ προερχόμενα ἄρθρα ἐκ τῆς διευθύνσεως εἶνε πάντοτε ἐνυπόγραφα.